

**Zaplenjena resnica
ima večjo silo
kot tisočkrat
izkričana laž!**

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Masarykova 14/II. Račun pri Poštni hran. 16.160. Rokopisov ne vračamo. Telefon 21-09.

Leto VI.

Ljubljana, dne 1. maja 1937.

Št. 17.

Dve fronti

V notranji in zunanji politiki velikega številca evropskih držav se ustvarjajo zadnje čase vedno nove fronte iz vseh mogočih vidikov in z vsemi mogočimi cilji. Razumljivo je prišla ta bolezen tudi k nam in tako se ustvarjajo fronte tudi pri nas. Kakšne so te fronte in kakšni so njihovi nameni, to se vidi že po imenih ljudi, ki jih snujejo in kujejo. Sami partizani, ki so skrahirali v svoji politiki, mnogi med njimi, ki se puste kot pardnevni slučajni ministri še danes zmerjati s takimi naslovi in nimajo druge želje, kot da bi vsaj še za kratek čas sedli v salonski voz in se »nobe«, seveda na državne stroške pripeljali med svoje navdušene prijatelje in občudovalce. Tudi v Beograd in nazaj najzvestejše, da dobe tudi oni malo pojma o silni moči ministrov.

Dejstvo je, da se zbirajo v teh frontah in okoli frontarskih kolovodij le muhe enodnevnic, ki skačejo iz enega tabora v drugega, ker nimajo nobenega prepričanja in jim gre le trenuten dobiček. Sreča je ta, da se pri nas fronte razviti ne morejo in da so te fronte omejene prav za prav le na manjše število oseb, ki pa zato tem glasneje kriče po raznih lističih, ki se pojavijo naenkrat kot goba po dežju, pa počasi hiraajo in slednjič brez sledu izginejo.

Ni pač pravega terena med našim narodom za take fronte in ga tudi nikdar ne bo, ker se narod danes točno zaveda, da sta mogoči danes med nami le dve fronti. Na eni strani jugoslovanski nacionalisti kot resnični, ne samo navidezni in dvolični pristaši jugoslovenskega unitarizma, na drugi strani pa vsi oni, ki iščejo v svoji duševni omejenosti ali zapeljivosti izhoda iz današnjih težkih prilik potom rušenja in cepljenja. Te dve fronti sta tu, te dve fronti ostaneta, dokler ne bo zmaga prva in podlegla druga. O tem si moramo biti na jasnem, to nam mora biti vedno pred očmi, upoštevanje tega mora voditi vse naše misli in vsa naša dejanja.

Danes izgleda, kot da smo jugoslovanski unitaristi v manjšini, ker se je pač vse, kar se vsled lastne omejenosti ali tujega vpliva upira temu unitarizmu, zbralo skupaj in sploh ne zna nobene druge pesmi kot plemenske in separatistične. To je danes, brez dvoma bo to trajalo še nekaj časa in bomo morali ta čas še brzdati svoje živce, da nam ne popuste. Koliko časa bo to trajalo, to je sicer važno za nas kot posameznike, ne prihaja pa v poštev za idejo kot tako! Ideja datira stoletja nazaj, ideja se je preživela preko vseh žrtev, ideja je gnala vedno bore v borbo proti nadmočnim sovražnikom, ka je slednjič le triumfirala. Taka ideja ne more propasti v okviru onega naroda in one države, ki sta bila stvorjena ravno veled te ideje. Vse mlade nacionalne države so nastajale proti odporu malenkostnih ljudi, ki so se krčevito oklepali svoje separatistične prošlosti in vseh mogočih izrastkov te prošlosti. V vseh teh nacionalnih državah je zmagala slednjič unitaristična ideja ter so zginili poborniki separatizma in federalizma. To nam kazeta Nemčija in Italija, to preživlja danes naša država, to pa je tudi najboljši dokaz, da bo razvoj tudi pri nas dovedel do istega zaključka. Kdaj: ali v kratkem, da bomo tudi mi se prične tako, ali v poznejem, ko nas še dnevno ne bo, o tem nima smisla razmišljati. Ker pa vemo, da je vsaka notranja borba škodljiva zlasti za mlade države, moramo storiti vse, da se ta borba čim bolj pospeši in čim prej zaključijo.

Fronta jugoslovenskih unitaristov se ni dovolj strnjena. Idejno smo homogeni, na zunaj pa nastopamo pod raznimi značkami. To velja predvsem za dnevno politiko. Ljotić, Hodiera, Živković in drugi jugoslovanski politični voditelji hodijo drug poleg drugega, vsak vztraja v svojem ožjem okolišu, vsak si morda domišlja, da bo on tisti, ki bo vodil slej ali prej naš narod. To pa ni prav. Ideja je vodila naše prednike, dokler nam niso priborili svobodo, v službi te ideje so izginjali tisoči in tisoči, katerih imena so danes popolnoma pozabljena. Le posamezniki so se vsled svoje veličine dvignili v službi jugoslovenske misli tako visoko, da so si zagotovili večni spomin, da so prešla njih imena v jugoslovensko zgodovino, kjer bodo ostala večno zapisana. Temu vzgledu moramo slediti tudi danes, temu vzgledu morajo slediti zlasti oni jugoslovanski nacionalisti, ki jih je postavil

O tihi likvidaciji in drugih nepotrebnih skrbih

V 18 letih našega skupnega življenja v narodni državi smo doživeli mnogo veselega in žalostnega, pa tudi mnogo smešnega. Za tem smešnim se je žalibog — skrivalo tudi marsikaj tragičnega, kajti smešno in tragično je, če se prepirajo trije bratje za prazen nič — zraven pa uničujejo sami sebe in svojo skupno srečo.

Zadnje čase smo doživeli posebno mnogo takih smešnih stvari, ker je »nova svoboda« dala priliko, da so prišle te stvari na dan. Ali ni smešno, če čitamo, kako se trudijo razni hrvatski učenjaki, da bi dokazali, da Hrvati izhajajo iz Gotov, da so torej germanskega pokolenja. Zdaj so našli celo neki starejši narod, o katerem piše baje Herodot-Karpi ali nekaj takega — in dokazujejo, da so najbrže to — pradedi Hrvatov. Nekega dne nam bodo slikarji predstavili naše hrvatske brate z rogov in drugimi znaki starih germanskih rodov. Skratka: pradedi Hrvatov so bili kakršnega-koli pokolenja, samo slovanskega ne, najmanj pa onega, da bi imeli kaj skupnega s Srbi.

Isto velja glede jezika. Ali ni smešno, kako se trudijo filologi, profesorji, jezikoslovci in še razni drugi učenjaki dokazati, da so med hrvaščino in srbsčino bistvene razlike in, če jih ni, jih skušajo na vse mogoče načine ustvariti! Bog obvari, da bi kdo priznal, da je na svetu kak srbohrvatski jezik. Ne. To je ali hrvaščina ali srbsčina. Itd.

Ko bomo končno zopet prišli iz tega bolestnega nemoralnega razpoloženja — saj to ni prvič — bo pač ostala lepa zbirka izjav, citatov in zgodb za pouk in zabavo bodočim rodovom, vsem pametnim ljudem pa za smeh in kratek čas.

Kajti vse, kar se godi, piše in govori sedaj, je samo zaključna faza vseh mogočih nesmislov, ki so jih iznašli razni strankarji v medsebojnem boju, ko jim je šlo za obstoj. To se je začelo takoj po ujedinjenju: Hrvati so takrat začeli sredi države propagirati svojo »čovečansko republiko«, za katero je šel St. Radić po blagoslov celo v Moskvo. Kot odgovor na to so Velikosrbi iznašli svojo »amputacijo«, češ, če vam ni všeč v naši državi, vas bomo odrezali in pojdite, kamor hočete. Saj vas nismo vabili, — sami ste se nam pristulili... Da je bila neumnost še večja, so tedanji voditelji slovenske ljudske politike v Mariboru tudi prišli na idejo — slovenske republike. Že se je zdelo, da bo vsega konec »za bratski inat« (prav nalašč), kakor so to zagovarjali dobrodušni prijatelji naše svobode.

Koliko smešnega je bilo za zunanjega opazovalca o teh nenormalnih pojavih, ki so pretresali temelje komaj ustanovljene države. Koliko zadržane je bilo v vsem tem za naše nasprotnike! Saj ni čuda, da že nihče ni verjel v obstoj Jugoslavije. In vendar so politiki gnali ta boj na nož.

Ob enem se je pojavljala na eni strani zahteva po uvedbi ekavščine — s čimer niso bili zadovoljni ijekavski Hrvati, na drugi strani so prečani zahtevali odpravo cirilice, kakor da se da vse to izvršiti čez noč in kakor da je to najvišja državna potreba. Naravno je, da so Srbi zagovarjali svojo zgodovinsko slovansko pisavo. In zopet. Koliko smešnosti v pretiranih načrtih raznih »ujedinjevalcev« in v enaki pretirani odporu proti vsaki novotariji, ki bi količkaj pričala o kakem zedinjevanju, kaj šele izenačevanju pokrajinskih kul-

tur med temi novimi gesli kakor so bili: odprava cirilice (s čimer so bili prizadeti Srbi), uvedba ekavščine (s čimer so se čutili prizadeti Hrvati), se je pojavila tudi zahteva po likvidaciji slovenščine, t. j. (ker mi tako radi govorimo v učenih tujih besedah, da niti sami sebe ne razumemo!) zahteva, naj se slovenščina opusti. Kakor so se pri nas našli ljudje, ki so mislili, da je odprava cirilice malenkost in da bo srbski narod to dragoceno dedščino svoje preteklosti rad položil na oltar ujedinjenja (na ljubo manjšemu številu bratov Hrvatov in Slovencev, ki niso čutili, kako sramotna je njih zahteva), prav tako so se našli na drugi strani zagovarjalci ekavščine, češ, da je potrebna v imenu »narodnega edinstva« in tudi takšni, ki so smatrali slovenščino kot dialekt, ki ga je treba »likvidirati« in nadomestiti s čisto srbohrvaščino. Razumljivo je, da so ravno te zahteve, ki so se pojavljale v medsebojni borbi in segale po najdražjih narodnih svetinjah, na vseh straneh najbolj razburjale duhove in vodile do današnjega smešnega a žalostnega položaja.

ln vendar so bile ravno te zahteve, ki so jih smatrali nekateri v imenu t. zv. narodnega edinstva za nujno potrebne — popolnoma odveč in nepotrebne.

»Glede likvidacije« slovenščine so mislili nekateri popolnoma resno, kakor da bi se dalo to res kako izvršiti. Pameten človek se je

takim predlogom in nasvetom samo snejal in je šel mimo. Drugi pa so se vznemirjali in razburjali. Tako so se rodili slovenoborci. Oni tam doli — (saj pri nas ni bilo resnega človeka, ki bi bil na take čenče kaj dal) so si to pač po svoje predstavljali. Enim je šlo samo za to, da bi se nadomestila slovenščina kot književni jezik s srbohrvaščino: drugi pa so mislili, da bi se dala sploh odpraviti, da bi vsi govorili en jezik. (Do takih zaključkov vodi napačno pojmovanje narodnega edinstva!)

Treba je vedno vedeti, da so vsa ta vprašanja, v katerih smo mi preživeli stoletja, drugod stopila šele po ujedinjenju v ospredje in da ni čuda, če so razni publicisti hoteli pokazati svojo iznajdljivost s tem, da so prihajali s takimi »ujedinjevalnimi« predlogi.

Toda — kakor smo rekli pametni ljudje se nad takimi pojavi, ki so včasih izhajali celo iz najboljših namenov, — niso razburjali. Kajti: kako pa naj bi govorili Slovenci tisto jutro, ko bi se zbudili in bila — slovenščina likvidirana. Ali bi si moral naš kmet v gorskih vaseh najeti inštruktorja iz Hrvatske, da bi ga naučil govoriti? In do tedaj naj bi ostal nem?

Tu se takoj vidi smešnost takih zahtev. A kakor so bili smešni taki predlogi, ki so se res pojavili — brez vsake škode za slovenščino in slovenski narod, ker so izginili kot muhe

Prvi maj

Zopet se vzbuja narava v novo življenje in prvi maj prihaja v lepi zeleni obleki. Vse se preraja in tudi človeka se polasča upanje na lepšo in boljšo prihodnost. Z obraza mu sije veselje, toda oči so motne, a v srcu vlada tuga. Kako si vesel in lep, o teško pričakovani prvi maj, tako si premnogim, ki gledajo s strahom v bodočnost, žalosten in obupen.

Prezirljivo se šopirijo ljudske pijavke ter sesajo kri našemu narodu. Kopicijo se jim zakladi, sadovi delavskih žuljev in izginevanja v tujino. Egoizem je preplaval že vsa njihova srca. Niso imeli še prilike okusiti tiste dobrote, ki jih sami nudijo delavcu-trpinu. Skvarjena in pomehkužena so jim srca, spoznavajo krivico, a priznati in popraviti jo nočejo. Ni jim mar naša domovina, ni jim mar naš narod, ampak le zapeljiva mošnja. Bojijo se resnice, bojijo se prvomajskega praznika, praznika proletarskih mas, ker dobro vedo, da bo prej ali slej prišel konec njihovega paševanju. Vse to skušajo prikriti in zabrisati s kako drobtinico, ki jo morda včasih vržejo z bogato obložene mize božanskih palač... Njihovo telo se koplje v vinu, srce se jim topi v zlate zaklade. In ljudstvo še vedno časti po božje te molohe kapitalizma!

Sključeni in potrti, velih in upadlih lic, žuljavih in zgaranih rok hitijo trpinu na delo. Pot jim teče po licu in jim reže v blede obraze brazdo za brazdo. Mehanično kot stroj se dviga suha, koščena roka in pada ter udarja, da strahotno odmeva v svobodno naravo. Sestradan in izmučen se vleče z mrakom delavcev v svoj dom, ki mnogokrat ni primeren niti živinskemu hlevu, kjer se na pol mrtev zgrudi v grofovsko-baržunast fotelj — polomljen stol. Pol ducata ali še več bosih, jetičnih otrok prisrkače k njemu ter mu kliče vsakodnevni pozdrav: Kruha! kruha! Žena petde-

setih let, dasi jih ima šele trideset, pripravi mizo za proletarski banket ter postavi na njo najboljšo jed, ki jo še zmora delavec-robot, — nezabeljen močnik!

Dasi je telesno zgaran in izmozgan, je po srcu še vedno junak. Še mu je naša jugoslovenska zemlja sveta, ki ga je spočela. Čeprav je sam največji revež, si kljub temu pritrga že od itak praznih ust, da pomaga svojemu bratu-sužnju. Ni pozabil zemlje, za katero se je boril in trpel ter se je še vedno pripravljen žrtvovati za njo!

In tako je praznik proletarskih delavskih mas žalosten in poln skrbi, kajti brezposelnost posega že globoko v široke plasti našega naroda. Strankarska zagrizenost slepi in razdvaja nevedno ljudstvo. Množijo se redukcije uslužbenstva, plavži ugašajo, obrt in trgovina hira, število brezposelnih stalno narašča. Ni zaslužka, ni kruha! Družine so izpostavljene gladovanju, meče se jih na ceste, stanovanje je postalo zanje že luksuz! Zastavljajnice se polnijo, beda narašča, jetika žanje, samomirlici si podajajo roke, a vsem se pa oblastno smeje zlato tele, ki ga ljudstvo še vedno časti po božje. Slepo in nepremišljeno drvi za njim in upogiba svoj že neobčutljivi hrbet pod udarci biča nenasitnih trotoev. Kosajo se troti med seboj, kdo bo požrl več sladkega medu, ki ga marljive čebelice nabirajo od ranega jutra do poznega večera.

Ob času, ko se proslavlja prvi majnik, praznik delavcev, se je treba energično poprijeti dela ter pomagati proletarijatu, da se oprosti egoističnih, strankarskih politikov-voditeljev, da se dvigne duševno in telesno tako, da mu ne bo nudila zemlja samo grobov, ampak tudi vsakdanji kruh in dostojno življenje. — Vsakdo, ki si v potu svojega obraza služi svoj vsakdanji kruh, mora postati enakovreden član naroda, imeti ne samo iste dolžnosti, ampak tudi iste pravice ter prejeti za svoje pošteno delo tudi pošteno in dostojno plačilo.

Vse delavstvo mora biti složno in živeti med seboj bratski ljubavi ter tako tudi vzljubiti svojo državo. Vse to bo mogoče doseči le v res bratski, nacionalni, nesebični in skupni organizaciji, ki bo gledala za dobrobit vsega naroda, ne pa samo za posameznike.

Danes, ko praznujemo prvi majnik, praznik proletarskih mas, sklenimo, da gremo z vso vnamo na delo za dobrobit proletarskega naroda in naše skupne domovine. Kajti dovolj je medsebojnih strankarskih preprirov, dovolj je slepljenja in razdiranja in dovolj je razmetavanja narodnega premoženja!

M. J.

enodnevnice — prav tako smešen je bil odpor, ki je nastal iz strahu za »ubogo, preganjano slovenščino«, češ, da ima take namene vlada v Beogradu, razne jugoslovenske in celo slovenske stranke.

Raznim ljudem je bila to ugodna prilika, da so dali duška svoji mržnji do Jugoslavije in jugoslovanstva, ki jim je ostala še iz leta 1918. Drugi so to izrabili za politično agitacijo in na mah je bilo na slovenskih gorah več zvestih in budnih čuvarjev in stražarjev obrnjenih proti Beogradu nego onih, ki naj bi gledali na sever in jug, kjer je bila pregnana slovenščina iz cerkev in šol. Da bi pokazali vso svojo vrednost in pomen, so ti stražarji napihili to nevarnost za slovenščino v Jugoslaviji kot pravo strašilo in proglasili sebe za njene edine zaščitnike in reševalce.

Vse to se je godilo ob času, ko je jezikoslovna veda že tako na visoki stopnji, da bi že ona — če ne zdrava pamet — poučila te branitelje in zaščitnike slovenstva, kako nepotrebne so njih skrbi in kako prazno je njih junstvo.

Kako in zakaj propadajo države, nam je povedal marsikaj resničnega že Montesquien v svoji razpravi o propadu rimske države in za njim še mnogi drugi.

Kako in zakaj propadajo jeziki, o tem nas uči kulturna zgodovina. Dejstvo je, da sta izginila dva taka kulturna jezika, — kot sta bila grški in rimski z literarnimi zakladi, iz katerih je živel ves svet. Kako je bilo to mogoče. In niti se ne more reči, da ju je pregnala državna oblast. Mi hočemo s tem samo opozoriti, da je res mogoče, da kak jezik izgine (po naše: da se likvidira). Isto se je zgodilo na Irskem in Škotskem, kjer je angleščina izpodrinila prejšnjo domačo keltščino. A tu se zdi, da je mnogo sodelovala državna oblast. (Irci so že oživili svojo materinščino, Škoti pa se trudijo zdaj, da bi jo zopet izkopali iz tal, dasi, pravijo, da niti toliko ljudi ne zna več starega jezika, da bi se ga drugi od njih lahko naučili, ker je že popolnoma izumrl. Anglija kot kulturna država — seveda nima nič proti temu prebujanju nar. jezika, saj so zato Škoti še vedno Britanci!)

Pri nas, ako pogledamo na sever in jug za mejo, kjer se nasilno uvaja tuj jezik v cerkev in šolo in domači jezik prezira in zatira tako, da trpi narod tudi gmotno škodo zaradi svoje narodnosti — tam bi morda po več stoletjih mogla tuja oblast — če bo smatrala, da je to njej v čast in korist — doseči, da bi narodni jezik počasi izginjal (to bi bila »tiha likvidacija«). Naša vera v narodni jezik je namreč mnogo večja nego jo imajo »budni stražarji«, ki mislijo, da bo slovenščina v Jugoslaviji propadla zaradi par bedastih člankov

ali zaradi kakih fantastičnih načrtov, ali celo zaradi par besed, ki jih v naglici rabijo žurnalisti pri svojem delu. Mi verujemo, da celo pod takim nekulturnim pritiskom, pod kakršnim živi naš narod onkrat meja, ne bo takoj konec narodnega jezika in da bo morda prej preden se bo to zgodilo, prišel čas, ko bo vsaj v Evropi veljalo pravilo, da je vsak narod, ki drug narod zatira, nekulturen in se bo vsak kulturni narod sramoval, da bi živel od potujčevanja. (Ta kulturna zavest se pri nekaterih narodih že paja, žal ne še pri naših sosedih!) Ako pa že glede teh naših pokrajin gojimo to sveto vero, utemeljeno v naravni sili narodov in jezikov, tem bolj odklanjamo vsak dvom glede slovenščine v Jugoslaviji in s tem tudi — slovenoborstvo, ki zadnji čas prav tako kot hrvatstvo dobiva svoj pravi — politični značaj.

Tudi v »Pohodu« se je pojavil članek o »tihi likvidaciji«, ki je izzvenel v misli, da je boljše likvidirati tako slovenstvo, ki sanjari o likvidaciji Jugoslavije, nego likvidirati Jugoslavijo, kakor to žele oni, ki pravijo, da so vstopili v Jugoslavijo v nadi, da bo obsegala vse Slovence... Kaj pa sedaj, ko jih ne? Samostojna slov. republika... Da ne bo napadnih nazorov, smo temeljiteje pojasnili to vprašanje.

Ker pa na vrste nacionalistov tako rade padajo psovke: *izdajalci* (ne vemo kaj in ko smo komu izdali!) naj dodamo še par opomb.

Svoj novoletni govor je gosp. notranji minister dr. Korošec, o katerem pač nihče ne dvomi, da je dober Slovenec, govoril v srbohrvaščini. Za pametnega človeka je to samo po sebi razumljivo, le ozkosrčni dravobanci bi mu očitali — izdajstvo. Gosp. sen. Smodej, ki se zadnje čase oglašja, kot največji zagovornik slovenstva v Beogradu (namesto v Celov-

cu ali na Dunaju!) je tudi rekel v senatu, da Slovenci včasih govorimo srbohrvaški zato, da nas oni lažje razumejo, ne zato, ker bi morda ne imeli v lastnem jeziku dovolj izrazov. Gosp. sen. Smodej je imel prav. Čemu pa je vzdihoval — prav po koroško — zakaj da ne puste Slovincem v Jugoslaviji govoriti slovensko, res ne vemo. Morda je mislil, da je res na Koroškem! In to je smešno. Prav tako smešno je, če vzdihuje »Slovenija« nad tem, ker je neka slov. pevka v Ljubljani pela pesmi v — srbohrvaškem jeziku, ali pa če je starostni predsednik senata odvarjal senat v novi skupščini v proslavo A. M. Slomška, češ, da se slovenščini v Jugoslaviji krivica godi. Na slavnosti seji, ko nas je poslušal svet!

Res je med mnogimi smešnimi in neumnimi gesli sedanosti slišimo marsikaj, nad čemer se bo čudila naša bodočnost. Med to zabavo in smeh je zašla tudi krilatice o tihi likvidaciji slovenščine, ki pa vzbuja pri nekaterih smešno resen — pri drugih pa narejeno pretiran trepet in strah, ki ga znajo umetno izrabljati v svojo korist.

Če pa vso stvar pobliže pogledamo, vidimo, da je ta strah po sredi votel, okoli ga pa nič ni.

Slovenoborstvo bi imelo — namesto te mlave prazne slame, ki se označuje z raznimi visokimi imeni — mnogo drugih bolj važnih nalog. Ne samo onstran meja, — kamor sega njihov pogled samo iz mržnje do Jugoslavije, ne pa iz ljubezni do naših izgubljenih delov — ampak tudi v naši ožji domovini, kjer bi moglo vzgajati narod v onem pravem slovenskem duhu, ki so bili njegovi glasniki največji predstavitelji slovenstva — ne pa v malenkostnem zavijanju in hujkanju proti nacionalni ideji, ki je danes edina garancija za to, da slovenščina ne bo likvidirana.

J. B.

Čigava pa je ta-le fantovska pesem

Nekje je bil nedavno tega javen telovadni nastop. To je bilo v prostorih, ki so jim včasih rekli: orlovska dvorana. Toda, zdaj niso telovadili orli, ker so vendar še razpuščeni, niti niso telovadili sokoli, marveč le fantje, fantki in punčke »fantovskih« (!) odsekov. Kdo so in kaj bi radi, pa je povedala njih himna, ki so jo zatajili z njenim pravim imenom in jo zofistično prekrstili v »fantovsko« himno! Ta himna se je začela takole: Dvignite Orli, krila ponosno, ... sove se skrivajo, ... Danes, ko se tako pazi, da imaš v redu svoje odnose z avtorsko centralo in ko so tako hude kazni, če kaj zažvižgaš ali zapoješ, pa

nisi plačal tantijem, bi človek mislil, da tudi tujih himn ne smeš rekvirirati zase. Nemški komunist gre lahko prepevat himno v — Španijo, če je doma ne sme, ne bo je pa prepustil v gojitev nemškemu — klerikalcu; himno »vstašev« ne smeš prepevati niti v Italiji več. Če jo hočeš peti, moraš k Francu; tudi orjunaš mora molčati, če hoče ostati svoboden državljani in tako bi moral iti tudi orliček prepevat k patru Hlinki, če je zanj in za orjunaša še ista mera v isti državi?! Ali komunist, kot rečeno, ne bo posodil svoje himne klerikalcu (izjema: Ljubljana!) ne bo je dal žid mohamedanu, ne bi je smel dati orliček »fantinom«, razen, če niso eno in isto!

Pri nas se javlja novo telovadno gibanje, ki pa mu ne gre, kakor je umljivo, za napredek v telovadbi, nego za lepše, važnejše in višje stvari: v Ljubljani mora nastati na vseučilišču »stolica za telesno vzgojo«. Vsi moderni narodi jo imajo. Tudi Jugoslovenci so moderni! Moderni so, saj kurijo avtobuse samo nekateri še z ogledom, le nekateri še z bencinom, ostali pa celo že z — metanom! Moderni so ti Jugoslovenci, saj stroški za komisije in dnevnice niso pri njih nič manjši, kot v drugih mestih, n. pr. v Zenovi. In modernim ljudem pritiče moderna stvar, pritiče jim torej: »visoka šola za telesno vzgojo naroda! Kdor bo dobil to šolo, njene profesorje in upravnike v svoje roke, ta je gospodar nad vzgojo vsega naroda, ta lahko postane sam edin pastir v celem hlevu! Da prideš v kombinacijo, — tako so si najbrže mislili nekateri, — moraš imeti spet orla, če pa ga — iz beograjskih

(Nadaljevanje na 4. strani)

Pokret Narodne Odbrane

Na Jurjev uranek!

Na Vnebohod 6. maja praznuje naša vojaka tradicionalen Jurjevdanski uranek. V spomin na borbe, ki so skozi dolga pokolenja na ta dan znova začeli borbo za svobodo, pozivamo — em potom vse naše edince, da naj se priključijo praznovanju naše vojske, v krajih pa, kjer ni garnizije, naj naše edince same ali v družbi z drugimi nacionalnimi organizacijami na primeren način proslave Jurjev dan.

Priporočamo zlasti, da se ta dan priredi zgodnji izlet članstva in prijateljev Narodne odbrane v prirodo. Lahko se tudi po dve ali več bližnjih edinic dogovore za skupno izletno točko. Primeren nagovor o pomenu Jurjevdanskega uranka, naše pesmi in igre, vse to naj bo spored vaših izletov. O opravljenem poročajte.

Občni zbor NO Polje-Vevče

Delovanje NO v Polju-Vevčah je bilo predvsem po krivdi bivšega vodstva zadnji čas nekam šibko. Članstvo je le nerado trpelo nedelavnost vodstva in njegove izgore, pa je zato na občnem zboru 20. marca t. l. ukrenilo, da imamo pri NO v Polju pomlajeno vodstvo in s tem polno zagotovilo za uspešno delo Narodne odbrane.

Nacionalisti v Polju imajo spričo ondodnih razmer težavnejše stališče, kar pa ne ovira, da se tudi v Polju nacionalni, socialni in kulturni program NO dosledno sprovaja. Novemu odboru predseduje br. Kuhar Janko, tajnik je Hromc Stane, blagajnik pa Schauer Joško. Članstvo bo novemu odboru rado nudilo polno podporo in zaupanje.

Š I R I T E »P O H O D«!

Iz življenja Jugoslavije (1830 — 1918)

Pričujoči članek je poslal Narodni odbrani univ. prof. dr. Djuro Šurmin, ki je nedavno tega preminul. K večnemu počitku ga je sprejelo okoli 100 ljudi, ker so se njegovi znanci bali, da jih ne bo še pri pogrebu napadla nahujšana zagrebška ulica. Članku je priložil pokojni dr. Šurmin naslednje pismo:

»Dovolj dolgo sem okleval, da Vam pošljem ta svoj sestavek. Vsakega poštenega in iskrenega patriota boli kot pekoča rana tisto, kar se je skozi polna dva meseca odigravalo pri nas okoli vprašanja: Čigavi otroci smo, ali smo sinovi poštenih staršev ali samo neka nori nacija, ki se je znašla tu na tem teritoriju in od prevelikih dobrot ne ve, kaj bi delala in komu bi se poklonila! Danes nisem v aktivni politiki, toda kot vsak pošten sin te naše domovine boleham od tega norenja, ko se v naši javnosti tratijo dnevi, da se pred našimi sovražniki pokaže, da nismo vredni, da nas cenijo kot narod. Tudi neznanje naših ljudi je dosti krivo.

Mi, ki smo sodelovali pri zidanju Jugoslavije, mi z bolečinami gledamo, kako nepismeni ljudje deljo za svojo propast in kako se hočejo odreči svojih dedov in očetov.

Iz teh besed boste razumeli, kaj je izzivalo te vrstice, ki so del naše zgodovine in našega

življenja. Prejmite iskren bratski pozdrav od Narodni odbrani udanega in napram Vam iskrenega dr. Šurmina.

V Zagrebu, 21. februarja 1937.

Te moje vrstice izzivajo dnevni pojavi v našem narodu. Mi imamo Narodno odbrano poleg naše Zemeljske odbrane. Že sama imena kažejo, kaj bi morale ti dve instituciji delati. Zemeljska odbrana nam brani državo od neizgod in neprijetnih gostov, ki bi hoteli Jugoslaviji škoditi. Država, ki naj jo brani Zemeljska odbrana, je dobila svoje službeno ime Jugoslavija od svojega kralja. On je 3. septembra 1931. leta v svojem proglasu na narod dejal tudi to resnico: »Kraljevini Jugoslaviji, ki jo je jugoslovanski narod sprejel z vso toplino svoje nacionalne duše, so zagotovljeni pogoji za močan polet in veliko nacionalno bodočnost.« Te besede so izšle iz ust tistega, ki je za interese tega jugoslovenskega naroda položil tudi svojo glavo. A ta trditve velikega kralja je bila njegova ideja, njegova misel in njegova kraljevska zapoved ter diktatorska odločitev. Kdor prečita zaključek proglasa, vidi, s kakšno ljubeznijo in kako trdo vero v Boga in narod je pričakoval veliki kralj »srečno bodočnost Kraljevine Jugoslavije«, ko ji je dajal *Ustavo Kraljevine Jugoslavije*. Zemeljska odbrana je vezana na to ustavo. Narodna odbrana bo skrbela za narodne interese Jugoslavije, za interese jugoslovenskega naroda. Te dni razpravljajo tako, kot ne bilo nikakih drugih potreb kakor skrb — o treh

narodih v Aleksandrovi Jugoslaviji, v kateri je on priznal in poznal samo en narod z enim imenom in eno Zemeljsko odbrano.

Aleksandrova Jugoslavija se je razvijala v zgodovini kakor Srbov, tako tudi Hrvatov in ta zgodovina mi potiska v roke pero, da jo malo poživim in jo priključim v spomin tudi tistim, ki se tako radi sklicujejo na »učiteljsko življenje« in ki se na eni strani drže principa te učiteljske — zgodovine (če žim prija), na drugi strani pa (če jim kaj ne ugaja), zavračajo tudi tisto, kar so njihovi najbližji in njihovi predniki zarisali na svoj prapor, ki so ga mogoče tudi sami držali s to isto roko, s katero ga sedaj zavračajo.

Vem, da se Narodna odbrana (pa tudi jaz sam) — noče vtikati v dnevno politiko. To sedaj tudi ni moj namen. Toda nihče od nas članov naše Narodne odbrane ne more mirno poslušati izjave v imenu znanosti, da so *Hrvat in Srbi dva naroda* in ko se preko Sotle pojavlja tudi tretji narod Slovinci, ki zahtevajo pri reševanju vprašanja prvih dveh narodov, naj se reši tudi njihovo tretje. Če pojde tako dalje, se bo gotovo pojavil tudi četrti, Makedonski narod, pa če Bog da srečo, potem Črnogorski, in prišel bo tudi Dalmatinski, mogoče neki čakavski, primorski in gotovo tudi slavonski, bosanski itd., itd., štajerski, kranjski, koroški, prav tako kot je bilo pred 100 leti in mogoče tudi malo huje. Drugi gredo za sto let naprej, mi pa nazaj.

Čez kako leto bo stota obletnica, kar je gotovo priznan patriot Ilija Garašanin izšel pred

Politični pregled

V eni prejšnjih številčk smo na tem mestu opozorili naše čitatelje, kakih ljudi se poslužuje izvesna politična skupina, da bi zasejala seme razdora v vrste Narodne odbrane. Dr. Bogomir Matić, novosadski zdravnik svojo akcijo nadaljuje in piše še nadalje v beograjski »Pravdi« svoje klevete, ki ga že same po sebi diskvalificirajo, da bi kdajkoli mogel še vstopiti v naše vrste. Pretečeno nedeljo se je vršil v Novem Sadu zbor zastopnikov kulturnih društev iz Vojvodine in s tega mesta, kjer so bili zbrani predstavniki vsega kulturnega in nacionalnega življenja, je dobil dr. Matić za svoje klevete tako lekcijo, da bi je noben človek, ki ima količjak časti, ne mogel mirno prenesti. Dr. Matić gre pa seveda mimo tega, najbrž v pričakovanju, da bo dobil »opravičilo« od svojih prijateljev, ki so za svoje razdiralno delo dobili od »Pravde« potrdilo.

Za enkrat je še vedno vsa pozornost političnih krogov obrnjena na delo in sklepe srbijanske opozicije. Zato je zanimiva izjava g. Jovana Jovanovića, ki jo je 26. aprila dal v Novem Sadu novinarjem in v kateri pravi med drugim tudi tole: »Sporazum opozicijskih strank je sigurno in na najboljši poti. Lahko vam izjavim, da bo ostvarjen v najkrajšem času. Naše stališče napram bivši kmetsko-demokratski koaliciji se v zvezi z osnovanjem Saveza srbskih opozicijskih strank ne bo menjalo. Ne bo torej z naše strani nobene posebne politične akcije. Vse se dela le okoli sporazuma in za sporazum. Tistim, ki pravijo, da sporazuma ne bo, odgovarjam, da bo. Mogoče obstojajo neka osebna nesoglasja, toda to ni ne bistveno in ne važno. Važno je le, da pride do sporazuma.«

Tako torej pravi eden šefov srbijanskega dela združene opozicije, medtem, ko se odkrivajo v zvezi s političnim testamentom pokojnega Svetozarja Pribičevića čudne stvari. Prišlo je namreč na dan, da je pokojni Svetozar Pribičević zapustil le osebni testament in nikakega političnega, ki ga je Dragoljub Jovanović, vodja levičarsko usmerjenih zemljoradnikov razglasil ob Pribičevićevi smrti. Ker so nekateri mislili, da bo dr. Dragoljub Jovanović zato izključen iz združene opozicije, je on postavil vprašanje, kako ga sploh morejo iz opozicije izključiti?

Dočim v Beogradu še vedno govorijo o sporazumu, pa so vsi taki glasovi v Zagrebu že zdavnaj utihnili, ker menda čakajo, da se razčisti situacija, ki je nastala s sklepanjem novih pogodb naše države s sosedi.

Nova navodila

iz Sovjetske Rusije

Prejeli smo nova navodila iz boljševiške Rusije, kako naj pišemo. Prišla so naravnost od Moskve, podpisal jih je Stalin. V teh navodilih smo dobili migljaj »naj se vera ne napada, pač pa predvsem Vatikan, ki ga je treba slikati kot prvo največjo oporo fašizma, oziroma Mussolinija.« (Gl. »Domoljub« št. 16, stran 5 spodaj.) V smislu novih navodil živela vera, doli prva in največja opora!

»Domoljub« je pa napravil prav, da je razkrinal komuniste pred podeželskimi katoliki, ki itak premišlujejo vedno in zgolj o komunizmu. Njih učitelji v Kopitarjevi ulici pa orjejo zemljo in sadijo krompir.

NAŠE GESLO JE:

»SVOJI K SVOJIM«!

deda kralja Aleksandra I. kneza Aleksandra Karadjordjevića s svojim »Načertanijem« (1844). Garašanin je kot mož širokega pogleda — kot pravi o njem dr. Slobodan Jovanović — podčrtal, da je »Srbija se pod turško vrhovno oblastjo morala delati na ustvarjanju velike jugoslovenske države pod svojim vodstvom.«

Kaj naj bi ta država obsegala, to je rekel razen Garašanina tedanjemu »visokoslavnemu praviteljstvu v Beogradu« v svojem pismu graničarski aktivni avstrijski oficir, hrvatski ban Josip Jelačić 1848. leta meseca maja z naslednjimi besedami: »Srbi in Hrvati so en narod in isti bratje od prastarih časov in naša edinstvena zasluga v tem bratstvu bo, če odvržemo stari jarem neznanja in bedastoče in uvedemo med enonarodnimi brati prvotno edinstvo in ljubezen ter slogu v političnem smislu.« Naši emigrantje so 1848. leta v Parizu govorili, da bi bil Jelačić kot ban mogel sestaviti federacijo Slovanov ob Donavi, dočim Jelačić v tem pismu praviteljstvu govori o enotni vladi (velike jugoslovenske države), ki bi postavljala bana po dogovoru, dočim bi ena vlada vodila posle za vso državo.

Mene se ne tiče, kako je Jelačić prišel za bana na Hrvatsko; ali ugotoviti moram, da je prišel za bana kot predstavnik tiste ideologije, ki je zahtevala najprej moralno, potem pa po možnosti politično ujedinjenje naroda ene krvi iz štajerske, Kranjske, Koroške, Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne, Srbije, Crne gore, Bolgarske. Dubrovčani so v svojem listu

Slovenski javnosti!

V proslavo 140 letnice Vodnikovih »Lub-lanskih Noviz« in 30 letnice organizacije slovenskih poklicnih novinarjev, priredi Ljubljanska sekcija Jugoslovenskega novinarskega združenja na jesenskem Ljubljanskem vele-sreju

JUBILEJNO RAZSTAVO

SLOVENSKEGA NOVINARSTVA.

Razstava je zelo na široko zasnovana in poda celoten pregled nastanka in razvoja slovenskega novinarstva od najstarejših časov pa do današnjih dni, hkratu pa pokaže poleg nekdanjih načinov razširjanja vesti tudi naj-novejše izume, ki se jih poslužuje sodobna časnikarska poročevalska služba. Da bo vse to prikazano čim bolj nazorno, bodo novinarji izdali na razstavi poseben dnevnik, urejevan, stavljen, tiskan in razpošiljan pred očmi obiskovalcev. Jubilejna razstava pregledno poka-že vse ogromno delo, ki je združeno z nastan-kom, razvojem in napredkom slovenskega no-vinarstva, pri tem pa opozori tudi na koristi, ki jih je narod imel in jih vsi sloji še imajo od časopisja.

Razstava slovenskega novinarstva mora biti in tudi bo kulturni dogodek prve vrste!

Da pa razstava ta svoj visoki cilj doseže, prirede novinarji razstavo s sodelovanjem Društva tiskarjev v Sloveniji, Zvezne orga-nizacije Saveza grafičnih radnikov (-ca) Jugo-slavijske v Ljubljani, ljubljanske podružnice Udruženja grafičnih faktorjev Jugoslavije, časniških in časopisnih podjetij, Ljubljanskega velesejja ter odličnih kulturnih in gospo-darskih strokovnjakov.

Da bo res ves jesenski Ljubljanski velesej v znamenju slovenskega novinarstva, je pa po-trebno tudi

SODELOVANJE

VSE SLOVENSKE JAVNOSTI

ter se zato obračamo na njo s pozivom, naj pomaga pri iskanju in zbiranju razstavnega gradiva.

Zivo pa se zanimajo za razstavo slovenskega novinarstva tudi drugod po Jugoslaviji in celo v tujini. Več znanstvenikov svetovnega slovesa je odboru zagotovilo in deloma tudi že izka-zuje svojo pomoč. Vzrok več, da tudi sloven-ska javnost stori svojo dolžnost!

Izreden dogodek letošnjega leta bo razsta-va slovenskega novinarstva in s sodelovanjem vse slovenske javnosti mora biti tudi trajnega pomena za Slovence ter mogočen podnet za napredek slovenske kulture.

Zato smo kot poklicni novinarji in redni člani ljubljanske sekcije JNU z veseljem pre-vezli častno predsedstvo razstavnega odbora ter

VABIMO VSO NAŠO JAVNOST,

da pripravljalnemu odboru pomaga pri zbi-ranju sredstev in gradiva za to splošno poučno in koristno razstavo ter se že sedaj pripravlja na obisk te velevažne narodne manifestacije.

Ljubljana, 1. majnika 1937.

Častno predsedstvo

razstave slovenskega novinarstva:

Dr. Albert Kramer l. r., minister v p.

Dr. Anton Korošec l. r., minister notranjih del

Dr. Fran Kulovec l. r., minister v p.

PO NAŠI ZEMLJI

Verujem, da mora naš narod mnogo delati in da mora upreti vse svoje tvorne sile, da bo izdržal v tekmah z drugimi narodi; — Zato sem nasprotnik parazitstva in nedelja, sebe pa hočem ojačiti, da najdem v delu in aktivnosti srečo svojega življenja.

„Verujem“ Narodne odbrane, točka 9.

Kako je v Amsterdamu?

»V noči po sredpostni nedelji so imeli v Amsterdamu holandski možje običajen ob-hod v spomin na evharistični čudež (13. mar-ca 1345). Ker so pa v versko mešani deželi Holandski (torej ne v verskomešani Jugosla-viji!) javne procesije v našem smislu prepo-vedane, se je razvrstilo stotisoč navzočih mož v tihe skupine brez zastav in brez luči. Tudi glasno niso molili, pač pa vsak zase na tihem, in sicer za odvrnjenje komunizma in novo-dobnega poganstva (Ludendorfovega?). Tihi obhod je napravil na vse globok vtis.«

Srečni bi bili, če bi karkoli, bilo molitev, bilo konkordat, bilo državni dogovor. Jugo-slavijske v Italijo, bilo radevoljna odredba Va-tikana, bilo JNS, bilo JRZ pripravila vsem Slovincem vsaj toliko verske svobode, kot jo imajo blaženi Holandci! Srečni bi bili, če bi naši ljudje v bližnji Avstriji, kjer se vlada po papeževi okrožnici »Quadragesimo anno« po oficijelnih katoliških načelih, uživali to svo-bodo, ki jo je uživalo 100.000 Holancev! Šele v verskomešani Jugoslaviji, ki je versko najstrpnejša zemlja sveta in prepolna naklo-njenosti vsem cerkvam, vidimo, da uživa tudi katoliška cerkev pravi raj svobode.

Nekaj za budne stražarje

Čitatelj, ki pogleda tudi na zadnje strani naših časopisov, opazi tam spake, ki bi mo-rale vznemirjati posebno tiste naše budne stražarje, ki se bahajo, da so edini pravi va-ruhi in zaščitniki slovenščine. Zadnjič smo navedli nekaj zgledov, kako mrcvarijsko slovan-ska imena. Danes jih opozarjamo na to, da ne znajo sklanjati niti slovenskih imen. Le poglejte n. pr. posmrtnice in razne zahvale zadnjih 14 dni! Tu citate n. pr. Šramela, So-toška (nam. Šramla, Sotoška), Jakaca (nam. Jakca, Franca, Zupančič Jožefa, Seher (nam. Zupančiča, Seberja), dvem gospodom itd. Ker uredništvo ni daleč od uprave, upamo, da si bodo gosp. stražarji te oblike ogledali!

Svobodno izvoljeni odrekajo

Dne 15. aprila se je vršil občni zbor Župan-ske zveze, ki je sedaj klerikalna ustanova in ima po rezultatih zadnjih občinskih volitev okoli 25 % ljudstva za seboj. O tem zboru, ki se je vršil po pravilih Katoliške akcije, ob-širno poroča »Domoljub« in prinaša tudi nad-ve značilno resolucijo, ki je bila »ob navdu-šenem odobravanju« sprejeta in iz katere po-snemamo:

»Obsojamo nastope in delo naših nasprot-nikov, posebej še senatorjev Pucija, dr. Kra-merja, dr. Marušiča in tovarišev ter jim kot poklicni zastopniki volitev izražamo svoje nezadovoljstvo in svoje nezaupanje. Istočasno odrekamo jasno in soglasno vsako pravico imenovanim gospodom govoriti v imenu nas volilcev in v imenu ljudstva. To pa tembolj, ker so bili imenovani svoječasno izvoljeni z zlorabo in z gaženjem zakonov in osnovnih, nam zajamčenih državljanjskih pravic. Kot volilci jih pozivamo, da se odpovedo svojim senatorskim mestom.«

delo jim bo prva zemlja južnih Slovanov — velika Ilirija — Jugoslavija... Opaznost in potrpljenje je bilo ilirsko načelo. In čeprav se politično vprašanje ni moglo kriti pod književnim, ga je vendar znal Gaj voditi tako, da ga je pokazal pred očmi vseh kot prepričanje med Iliri in Madžari. Obzirna in razumna politika se je združila z učenimi in pesniški-mi deli, ki so morala prikrijevati pravi cilj. Končno se je Gaj odločil govoriti vsem juž-nim Slovanom in ujediniti jih pod zastavo južnega slovanstva.

Puciju ne more nihče oporekati sposobno-sti presoje političnih poslov. On je v svojih slovenskih študijah, ki so bile priobčene v tržaškem listu »Lafavilla« podčrtal zasluge propagatorjev jugoslovenstva še pred prokla-macijo ilirstva 1836. Pucij je pisal, da se je posvetna knjiga rodila v 16. in 17. stoletju v cveteči dubrovniški republiki, medtem ko se je razvijala v Zagrebu po zaslugi Gaja tako, da je stopila v sebi vse posebne književnosti ilirskih pokrajin, s čimer se je proglasila nu-jnost književnega edinstva (danes se od knji-ževnega edinstva beži) na slovenskem jugu...

Gaj je že l. 1830. kot mladenič poudarjal pred zagovornikom panslovanke ideje Šafa-rikom svoje delo za jugoslovenstvo. Leta 1866. pa je 110 narodnih predstavnikov in velikašev v hrvatskem saboru podpisalo tako pričeva-nje o stanju na Hrvatskem, da si ga komaj moremo predstavljati. Ti predstavniki vsega ljudstva na Hrvatskem pravijo med ostalim tudi sledeče: »Žalostno je, da nas je tako ne-

Daleč smo od tega, da bi kateregakoli ime-novanih gospodov zagovarjali. Kar so si sku-hali, to imajo. Ali pribiti moramo kot znane-nje našega časa nezasišano nagnenje k lažem tistih ljudi, ki bi po svojem svetovnem nazoru in naukih, ki jih dajejo vernim ovčicam, mo-rali govoriti samo čisto resnico. Ali se res ne bojite božje sodbe?

V tujih službah

Vsak narod ima svoje veselje. Slovenci ga imamo v misijonarstvu. Navedli smo že ne-kaj podatkov, koliko damo za zamorčke. Zdaj se nam obeta misijonski teden v Grobljah. V Ljubljano je prišel južno-afriški škof Arnož. Bajje Čehoslovak. Vse je bilo na nogah. Kaj ne bi bilo. Saj je Ljubljana središče katoliške propagande. »Slovenec« je javil, da se bo ob tej priliki reševalo »največje in najvažnejše vprašanje sveta — kako ves svet pokristja-niti«. To je gotovo težko vprašanje, posebno, če pogledamo številke raznih veroizpovedi. Zato bi bili zadovoljni, če bi pokristjanili vsaj one katoličane, ki so že davno pozabili na temeljni nauk krščanstva: ljubi bližnjega...

Ali veste, zakaj je Ljubljana slavna v Afri-ki, Aziji in Avstraliji? Odgovor: Zato, ker je v nji središče misijonske organizacije »Reg-num Christi«. Torej vendar ena slava, pa še v takih delih sveta, kjer ima Slovenija toliko kolonij in dohodkov! Regnum Christi je nam-reč kakor smo sedaj zvedeli: misijon vseh misijonov. Torej nekako središče sveta. Za ta-

Iz Gornje Radgone

Občudovanja vredna doslednost

Pri oktoberskih občinskih volitvah l. 1933. so v obmejni trški občini Gornja Radgona pristaši bivše SLS kot kandidatje opozicijske »gospodarske liste« izdali na volilce proglas, v katerem so navajali kot parolo svojega pro-grama v prvi vrsti skrajno varčevanje. Toza-dnevna slovesna obljuba nadpolnih kandida-tov se je na številnih letakih glasila dobesed-no sledeče: »Varčevanje je splošni temelj do-brega gospodarstva, posebej pa še občinskega. Zato smo zoper vsako razsipanje občinskega denarja! Smo zoper plačo županu, zoper na-grade, dijete in raznovrstne zasluge občin-skim odbornikom. Zato bo naša zahteva, da postane služba župana in občinskih odbor-nikov neplačana in tedaj šele res samo častna! Ne bomo izgubljali besed, poznate nas; mo-žato hočemo prijeti in voditi občino, ako jo zaupate našim rokam...« Ta proglas so po-dpisali leta 1933. ravno oni volilci bivše SLS, oziroma sedaj v Sloveniji prebarvani JRZ, ki igrajo sedaj v občinskem odboru združene občine Gornja Radgona vodilno vlogo.

Ker pa so volilci trške občine Gornja Rad-gona cenili nesebično in požrtvovalno delo bivše trške občinske uprave, je umevno, da ni-kakor niso nasledili taki prozorni demagogiji. Pri občinskih volitvah z dne 15. oktobra 1933 so doživeli pristaši SLS tako uničujoč poraz, da jim je komaj uspelo spraviti v odbor no-

ko slavje pač vredno, da nekaj žrtvujemo. Si-cer imamo pri nas še marsikaj slavnega — a to ni svetovno. Zato je želel g. misijonski škof sotrudičam društva Peter Klauer — naj se razmnože, kot poroča »Slovenec«.

Važno vprašanje

Kako je govoril gosp. sen. Smodej?

Gosp. sen. Smodej je govoril:

»Kaj more škoditi državi, če Slovenci slo-vensko govore, pišejo in molijo Boga v je-ziku, za katerega so se borili od VIII. stoletja in si ga ohranili z velikimi napori in mate-rialnimi žrtvami. Kako more razumen člo-vek sploh trditi, da ima država škodo od tega, če Slovenci svoj jezik še nadalje negujejo, je-zik, ki v ničemer ne zaostaja niti za srbohr-vaškim niti za katerikoli drugim evropskim jezikom.«

Kje je govoril te besede gosp. sen. Smodej?

Te besede je gosp. sen. Smodej govoril v jugoslovenski oz. srbsko-hrvatsko-slovenski (še boljše: srbsko-bosansko-slovenski) skupščini v Beogradu.

Komu je govoril gosp. sen. Smodej te be-sede?

Te besede je gosp. sen. Smodej govoril go-spodom jugoslovenskim oz. srbsko-hrvatsko-slovenskim senatorjem.

In kdo je tisti, ki kaj takega trdi o Slo-venih?

Kdo brani v Jugoslaviji oz. v SHS. Sloven-cem govoriti slovensko?

To je vprašanje!

Kje bi mogel oz. moral gosp. sen. Smodej tako govoriti, kot je govoril v Beogradu?

Ali v koroškem deželnem zboru, ali v du-najskem parlamentu ali v Rimu.

Poravnajte
naročnino!

»Rimenbranze della settimana« zamišljali ve-liko Ilirijo. Mogoče bo kdo rekel, da so bili sanjari in da so računali s tem, da bo vselo-vanstvo izšlo kot zmagovalci — in v tistem času zanesenosti niso dosti računali z real-nostjo. Tega bi zavrnili, da — kdor pozna vse korake in vse obveze, ki so bile dane pri ustvarjanju te Aleksandrove Jugoslavije — ve, da se tudi ta Jugoslavija ni ustvarjala v bolj-ših prilikah. Ali vojne je bilo konec in ena enotna narodna misel, kot se čita v »Obzoru« od 18. oktobra 1918. leta in v stenogramih »Hrvatskega Sabora« v Zagrebu od tistega dne, je bila srečna misel, ki je privedla do ujedinenja enotnega naroda, ki ga je nesreč-na zgodovina razcepila.

Niti danes ne bo odveč iznesti mnenje veli-kega dubrovniškega sina Meda Pucija, ki je govoril o tedanjih prilikah, kakršne je stvoril v naših krajih hrvatski ilirizem pod imenom velike Ilirije, ki ni bila priznana od diplo-matov, ki pa je kot dežela enotnega naroda segala globoko v preteklost in je njena moč izvirala iz spominov, upanj in želja. Rodo-ljubna srca — je dejal naš Medo — so stvo-rila s svojo fantazijo težnjo, da bi se ujedini-li v eno normalno telo in potem po možnosti v eno politično telo vsi Štajerci, Kranjci, Ko-rošci, Hrvati, Slavonci, Dalmatinci, Bosanci, Srbi, Črnogorci in Bolgari. Iliri Avstrije in Turčije so se daleč od tega, da bi postali sa-mostojni, pa so vendar že pričeli delati za ujedinenje svojih sil v upanju, da se bodo s časom politično emancipirali. Nagrada za to

priljubljenosti in apatične zateklo usodno leto 1848.« Ta spis je tiskan v cirilici, poslan je tudi srbski knježevski vladi v Beograd in je pomemben za gledanje na jugoslovenstvo na Hrvatskem v času, ko se na Hrvatskem po-javlja jugoslovenska ideja pod ilirskim ime-nom.

Ni dvoma, da je hrvatski sabor, ki je ta akt sprejel in katerega so med drugim pod-pisali tudi srbski patriarh Samuilo Maširević, Strossmayer in Rački ter dr. Anton Starčević, dr. Jovan Subotić, Jovan Živković ter drugi, predstavljal ves narod, kljub temu, da je bil v opoziciji proti službenim avstrijskim kro-gom.

Andraš je kot predsednik vlade bil dobro poučen, da je hrvatska opozicija prejela v tem času sugestije iz Beograda, ter da je računala z dobro oboroženo Srbijo, ob kateri je Rusija na dolnji Donavi komaj čakala, da poči prva puška in da prične reševati vzhodno vprašanje in ustvarjati Jugoslavijo kot močno jugoslovensko državo. Andraš je vedel, da je na te tendence hrvatske opozicije gledal tudi princ Albert Habsburški kot na močno protite-utež madžarski prepotenci. Vedel je, da ni to nikaka izmišljotina, marveč močna politična struja, ki so jo zelo vpoštevali na Dunaju in v Pešti in za katero je vedel celo knez Bis-mark, ker so se na Dunaju bali, da ne bi ta zajednica postala nevarna neslovenskim naro-dom.

Znano je bilo, da je bil glavni propagator jugoslovenstva v tem času ugleden djakovski

škof dr. Josip Juraj Strossmayer, na katerega so iz Pešte in Dunaja zaradi njegove anti-madžarske in slovenske politike močno pri-tiskali.

Tu se vidi, kako je misel edinstva južnih Slovanov na Hrvatskem bila nadaljevanje ti-ste naše narodne struje, ki je imela svoje prve početke v ilirskem pokretu.

Kasneje je dr. Franjo Rački, predsednik jugoslovenske akademije v Zagrebu dejal: »Tisto, kar je za preporod naroda pričeto, ni po 50 letih še dovršeno. To nam je zaupano iz rok preporoditeljev, da nadaljujemo in iz-popolnimo. Mi smo to našlo prevzeli in z njo blagotvorno misel, misel zgodovinske in narodne zajednice na Hrvatskem in v hrvat-sko-srbski ter jugoslovenski družini... To misel predajmo čisto in neokrnjeno potom-stvu, ki bo delo znanosti in knjige — upajmo — v popolnejših razmerah nadaljevalo.« S tem je predstavnik zgodovinskega nauka opo-zarjal naš svet, da je jugoslovenstvo tisto, kar bo prinašalo rešitev in srečnejšo bodočnost narodu: da bo ena domovina in eno vlada-nje — kakor pravi Gaj — ki odpira okna svoje velike Ilirije od Skadra do Varne, od koroškega Beljaka do Bitolja.

Dr. Rački je bil leta in leta sotrudnik »Ob-zora« in kot narodni poslanik v hrvatskem sa-boru priznava avtoriteta za zgodovinsko poli-tične stvari. V saboru je aktivno sodeloval pri vseh važnejših vprašanjih, kakor n. pr. v raz-čiščenju pojma hrvatskega državnega pra-va, ki ga on kot Hrvat posebej poudarja, a

Prispevek k resnici

»Slovenec« kot nekaj oficijelni predstavnik »Jugoslovenec« se otesa na vse mogoče načine, če se mu pripoveduje kaj o centralizmu. Pa je šel in zapisal: »Sedanja vlada stori pač, kolikor more, da iz zloglasnega avtoritarnega režima preidemo postopoma v demokracijo, ne more pa delati čudežev, da bi naenkrat izruvala vse korenine, s katerimi je centralizem bil po l. 1918. globoko zasajen v našo državno stavbo.«

Prvo naj »Slovenec« sam enkrat pove svojim naročnikom in čitateljem, kolikokrat so bili na vladi izza l. 12. 1918 njegovi ljudje, zaupniki njegovih gospodarjev, ljudje, o katerih poje in mora peti vsled tega samo hvalo. Nočemo braniti druge slovenske politične garniture, ker nismo z njo v nobenem posebnem sorodstvu, toda ugotoviti je treba, da je »Slovenec« garnitura mnogo dalj časa in mnogo večkrat sedela v naših vladah izza l. 12. 1918 kot pa druga naša garnitura. Če je torej — in to je žalostna resnica — centralizem, ta največji sovražnik in škodljivec jugoslovenskega unitarizma, tako globoko zasajen v našo državno stavbo, potem naj pač obračunava »Slovenec« predvsem a svojo lastno politično garnituro in mu damo prav iskreno zagotovilo, da ga bomo pri tem z vsemi močmi podpirali in mu dali na razpolago mnogo zelo zanimivega materiala.

Da piše »Slovenec« še danes o »zloglasnem avtoritarnem režimu«, je neokusnost, kot je ni »nosoben prav noben drug list pri nas. Predvsem prezre ta veliki državniški list, kdo je bil oni, ki je pokrenil ta avtoritarni režim, poleg tega pa pljuje sam po onih svojih ljudeh, ki so drveli v ta režim, zasedli hitro v njem Slovence pridržana mesta ter se trgali za dravobanske časti in položaje. V politiki je marsikaj razumljivega, da pa se najde list, ki hoče veljati kot resen, poleg tega pa reprezentirati katoliški tisk, pa se ponižuje na tak način, preko tega iti ni mogoče!

O slovenskih zastopnikih v JRZ — vladi seveda ne moremo pisati, pa tudi nečemo, ker nismo navajeni vlačiti v blato vsako avtoriteto tako, kot dela to z brutalno doslednostjo »Slovenec«. Če pa trdi, da ti slovenski zastopniki sami ne morejo ničesar proti izraskom centralizma, ker je prišlo do njega neodvisno od njih, potem smo dali odgovor tudi na to neokusnost že z »orenjimi dejstvi. Drugo pa je, ko pravi »Slovenec« v istem članku, da bi bilo treba radi odstranitve centralizma »prekopati ves temelj, na katerem sloni naša nova država in bi morali naenkrat, z odločno gesto, sicer po demokratični poti, pa z namenom dati našemu ustavnemu življenju popolnoma nasprotno lice, nego ga kaže danes, prelomiti z duhom, v katerem je bila Jugoslavija zgrajena od tistih, ki so imeli ob njeni konstituciji dejansko v rokah vso moč.«

Torej prelomiti je treba v duhom, v katerem je bila zgrajena ta naša država od tistih, ki so imeli »ob njeni konstituciji (krasna slovenščina!) dejansko v rokah vso moč«. Kdo so bili od Slovencev tisti, ki so imeli takrat vso moč v rokah, pa so nas zastopali ne samo v dunajskem parlamentu, marveč pozneje v naši Narodni vladi, v Narodnem svetu v Zagrebu ter slednjič v Ženevi in l. 12. 1918 v Beogradu? Imen pač ni treba naštevati, da ne bi bila proti naši volji izbrisana! Toda prelomiti je treba z duhom — tako pravi »Slovenec« — v katerem so ti slovenski predstavniki delovali pri ustanovitvi kraljevine Jugoslavije. Bojimo se, da tega duha že davno

ostaja pri tem v vsem svojem delu in življenju Jugosloven, za katerega je vprašanje *edinstva naroda* ostalo trden temelj i znanosti i politike.

V Kembriču je tiskal na 159 straneh knjižico bivši član jugoslovenskega odbora, univerzitetni profesor v Beogradu in akademik dr. Pavle Popović: Jugoslovenska književnost. Popović je bil kot Srbijaneec v Jugoslovenskem Odboru tisti, ki je imel težko nalogo, razpravljati s Prečani emigranti o vprašanju, ki so se tikala bodočnosti Jugoslavije, katere ni še nihče mogel omejiti, ki so pa nanjo vsi upali. Iz uvoda v to knjižico izvem, da je on izdelal »majhen poskus«, da se književnost Srbov, Hrvatov in Slovencev pokaže kot ena celota. Ko so upali tovariši Ljudevita Gaja v dobi ilirizma pred 100 leti, da bo »književnost izplavala iz tega brodoloma (svetovne vojne) mnogo večja kakor je bila. Edinstvo bo popolno. Beograd, Zagreb in Ljubljana, Srbi, Hrvati in Slovenci bodo imeli eno skupno književnost, ki bo dobila mnogo širšo podlago, pisci mnogo širše obzorje, publika mnogo širši interes. Vse bo odselej boljše urejeno in vse bo stremelo k narodni enotnosti. Ne bo več drobljenja v dosedanje manjše skupine... kar vse bo eno!«

Koliko se je teh lepih Popovićevih želj izpolnilo, dokazuje naš čas, v katerem je treba iznašati argumente o razvijanju jugoslovenske misli v zadnjih stoletjih od hrvatskega narodnega preporoda in od prvega zanimanja Srbi-je za narodno edinstvo.

več ni, kopitarji so ga razbili s svojimi nerodnimi kopiti iz glav ravno tistih, ki so takrat, ko je bila usoda Slovencev na tehtnici, razsvetljeni z duhom jugoslovenskega unitarizma storili to, kar so storiti morali, ker pač drugega izhoda niso imeli oni in nismo imeli mi. Ugotavljati sedaj, da je treba prelomiti s tem duhom, znači višek cinizma, pa tudi višek odkritosrčnosti v priznavanju svojih lastnih nenormalnosti.

In slednjič Vidovdanska ustava in ustava od 3. 9. 1931! Kdo je bil takrat v vladi, ali »Slovenec« garnitura ali pa nasprotna, to je vseeno, čim stoji dejstvo, da je »Slovenec« garnitura obe ustavi sprejela, na obe ustavi prisegla in se z veseljem posluževala vseh dobrih in slabih strani teh dveh ustav. Namen posvečuje sredstva — to staro pravilo prihaja za naše kopitarje v poštev vedno bolj. Očividno jim položaj ni ravno prijeten, zato bijejo sedaj okoli sebe kot besni in napadajo centralizem, ki so ga ustvarili in izvajali sami. Ali se pripravljamo na umik, gospoda? Drugače si takih člankov in takih trditev razlagati ne moremo.

Čigava pa je ta-le „fantovska pesom“

razlogov — ni, moraš imeti fantine, ki telovadijo. Eto, zato delamo, za to smo tu!

Pa še nekaj je: prejšnji režimi so hoteli uvesti obvezno telesno vzgojo naroda. Oni, ki zdaj pojo »fantovsko« himno, so se te vzgoje tedaj bali in niso bili zanj! Danes pa so si premislili. Oni potom — zakona, prosimo, potem zakonitim in pravičnim, navdušeno propagirajo misel obvezne vzgoje naroda. Morda se pa ta vzgoja ne poveri Sokolu nego njim, da tako oni s pomočjo samega državnega zakona in najbrže v smislu »fantovske himne« potelovadijo ves naš rod, pri čemer so jim osigurani celo obvezni prispevki iz blagajne občine, banovine ter države. Tako bi nedolgo rad zajahal konja po ovinku, ker mu je sicer previsok!

To so seveda samo naša »ugibanja«! I seveda, ko pa dekreta še ni v rokah! Ali, na to me se radi!

Ko tako znova stopamo v dobo, ko se pri nas zopet obnavlja letnica 1908, rojstna letnica »Orla«, moramo vsi resni rodoljubi povzdigniti svaričen glas proti vsem tem pokritim ciljem, ker nič ni v srečo Jugoslavije in njenega rodu, kar je po svojem izvoru avstrijskega, po svojem duhu pa izvendržavnega in nenarodnega! Ko je Miroslav Tyrš ustanavljal Sokolstvo, je bila njegova vedno poudarjena parola, da česar ves narod ne izvede, nihče ne izvede. Zato je Tyrš program sokolstva zložil tako, da je nanj lahko pristal slehern slovenski čuteč človek, dobro vedoč, da le nerazcepljen narod nekaj velja! V pokojni Avstriji so dobro vedeli, da je največja nevarnost sokolstva v tem, ker ono po svojem duhu in programu lahko ustvari enotnost naroda. A Avstromadžarska mačeha se je bala slovenske moči, zato je izmislišla načrt razdvojitve nacijskih sokolskih vrst. In res so leta 1908. naši krivogledi, sledeč tem vodilnim mislim, izstopili iz enotnega sokolstva in.

Lojze Zupanc:

Učitelj Čičigoj in narodove potrebe

(Pripovedka.)

»Očitno je tedaj: hlapčuj, pa boš napojen in nasičen in postelja ti bo poslana!«

(Ivan Cankar: Hlapci.)

Doslej sem pisal samo pripovedke, ki so mi jih stare babe in stari dedci pripovedovali v sončni Beli Krajini. Pa sem oni dan nekje čital, da se vsaka zares lepa pripovedka mora pričeti takole: Nekoč je bila žaba... Ali: nekoč je bila nagnusna krastača... To me je vzpodbudilo, da bi poizkusil napisati pripovedko: ne takšno iz Bele Krajine in za mlado, temveč prav nič narodno in za odrasle.

— — — Nekoč je bil učitelj Čičigoj. Nekateri so mu rekli, da je šleva, ker jim to človeče ni bilo všeč. Drugi so dejali, da je širokoustnež, tretji pa so oboje vrgli v en koš in vpili, da je širokoustna šleva... Eh, tudi takih se ni manjkalo, ki so zmigovali z rame-ni, kadarkoli so ga zagledali, ko jim je za hr-bet pokazal, so opravliali, da je čisto navaden nebodigatreba. Prav vsi pa so bili jezni nanj in pregriznili bi ga bili, če bi ga mogli.

Pripovedka zmirom o zakladih, draguljih, zlatih ključkih in srebrnih oblekah govori. Tudi za učitelja Čičigaja so bili časih lepši časi. In bo nemara le res, da je mrcina, rajši bel kakor debelačni kruh jedel in rajši v nove, zlikane kakor v raztrgane hlače skočil, kadarkoli ga je narod potreboval. Eh, saj

Nacionalizem in socializem

Prški »Nar. List« so za veliko noč napravili anketo o vprašanju: nacionalizem in socializem. Odgovorilo je več uglednih politikov, pisateljev in javnih delavcev. Mi mali narodi smo navajeni, da merimo vse svoje zadeve po drugih velikih narodih. Zato prihajamo pogosto do napačnih zaključkov. Kaj je bil n. pr. ves naš nacionalizem drugega kot skrb in delo za našega malega človeka. Drugod tega ni bilo, ker tam ni bilo nevarnosti za narodni obstoj. Zato je bilo vse naše nacionalno delo posvečeno širokim vrstam naroda, da jih dvignemo in s tem zavarujemo narodno last pred tujci. V tem oziru je naš narodni razvoj v marsičem različen od razvoja drugih velikih narodov, kjer je bil nacionalizem pogosto le krinka kapitalizma, ki je izrabljaj nevednost širokih mas. Pri nas se je pa iz narodnega čustva razvilo socialno čustvovanje in služba narodu je bila služba naprednejšim, saj oni so narod. Pa narod je bil v nevarnosti pred tujim kapitalom, zato je bil naš nacionalizem že po svoji naravi protikapitalističen. Vse, kar je pri nas narodna misel ustvarila na polju prosvete in človekoljubja, je bilo namenjeno najnižjim vrstam. Naše narodno delo je bilo socialno delo. Tako je bil naš nacionalizem le zunanja oblika socialnega dela in to ostaja še danes.

da potegnejo vodo na avstrijski apostolski mlin, ustanovili Orla. Da njegov namen ni bil v telovadnju, kaže zgodovina njih slabih nastopov, kaj pa je bil njih pravi namen, kažeže neštete ogabne brosure, ki naj so menda služile razmahu Orla in čistosti vere, dasi so bile od »najboljših katolikov« (?) pisane anonimno! Še danes so Slovenci utrjeni od boja z rimsko-avstrijsko usmerjenim orlovskim pohodom in oni del svoje nacijsonalne borbe le z bolečino omenjajo. Saj ta razdvojitve po načelu: divide et impera, ki je v versko mirni slovenski pokrajini hotela izzvati versko vojno in oslabilo jugoslovensko orijentacijo, je privedla v družine in domove neznošen nemir, ki sta mu čisto delala družbo nož in tožbarenje! Kako oddahnili se je vsak iskren narodnjak, ko je 1929 zvedel za modro rešitev, da bodi kraj temu vsemu in da imej ves narod eno samo telesnovzgojno organizacijo.

Danes pa se v nekaterih zopet vzbujajo počutki po motivih iz leta 1908! Ti gospodje pa so zelo nedosledni. Oni so politično prijatelji in sodelavci bosanskih muslimanov in pristnih srbskih pravoslavcev radikalov in jih v politiki nič ne moti, da gredo skupaj z drugoverci. Le v telovadbi v Sloveniji hočejo katolike razcepiti v dva tabora, v enega, ki bo dobil odobrenje prižnice in v drugega, vsaj toliko poštenega, ki je prvi, ki pa ne bo dobival odveze pri spovednici.

Morda bodo tudi muslimani pričeli telovaditi, da bodo vernejši, znabiti tudi pravoslavni, pa starokatoliki in — brezverci! Vsi bodo pričeli telovaditi, da poboljšajo vernost in da jim tudi jugoslovenska vlada izpolni one osebne kaprice, ki jim je tako rada izpolnjevala pokojna avstromadžarska vlada, da so ji v protiuslugo peli nenehoma hvalo, bilo to v unieskih dvorani, bilo kje drugje...

Upajmo, da bo široka naša javnost razumela neemiselnost in škodljivost najnovejših telovadno-vzgojnih namer in da bo zlasti naše sokolstvo ta tok razuzdane samovolje vrnilo v Nirvano!

brez njih pa tudi ni mogel med ljubi narod in njegove potrebe.

Ampak narodove potrebe so bile takrat tako različne! Je narod na primer piredil veselico in je pozval učitelja Čičigaja, naj prodaja vstopnice, potlej pa na sami veselici veselim bratecem šaliivo pošto deli... Pa je šel, Čičigoj in je služil narodovim potrebam, kakor se učitelj spodobil!

Se je taisti narod spomnil, da bi bilo dobro in prav, če bi si novega župana volil. »Kdo bo prvi, a?« so zavpili mlačežji. In že je vstal največji med njimi ter božjasto zakričal: »H, še vprašujete? Učitelj Čičigoj naj bo vendar prvi! Tako se spodobil!« In je moral biti prvi, ko je bilo treba potrditi ali odkloniti bodočega ata župana in mamiti županko, pa naj mu je bilo tako prav ali ne. Če se je malce nakremžil, že so mu fantiči — cvet naroda namerč, zažugali: »Kaj, še okleval boš zdaj? Nismo vedeli, da si takšna ihla cme-rava! Pojdi in stori, kar smo ti zaukazali! Narodova potreba tako hoče!« In je šel. Kiso se je držal, pa nikomur ni znil, zakaj.

Potlej se je narod spomnil, da njegovi gasilci, ki so požarna bramba namreč, brizgalne nimajo. Nič ni vprašal: »Imaš?« Nak! »Nekaj boš dal, Čičigoj,« so rekli. »Za dober začetek in lep vzgled!«

Potlej so se nekega dne končno le shrople stare cerkvene orglje. In narod je ustanovil akcijo za nove orglje. Seveda je narod časih tudi zavpil, da je učitelj Čičigoj brezbožnež in krivoverec, a je vseeno poslal dekleta — cvet naroda namreč, s prazno šatuljo k Čičigaju. »Hihihi,« so se dekleta prismejala, »kar k tebi smo najprvo prišle, ljubi Čičigojček!« In še so zažoglele: »Saj si vselej prvi v naši fari, hihihi!«

Drobtine

BOGOLJUBOV »KOLEDAR APOSTOL-SKE MOLITVE ZA MAJ 1937« zopet navaja nekaj posebnih dnevnih namenov molitve: 5. maja se naj moli za svobodo sv. Cerkve, bržčas za to, ker v Sloveniji že dalj časa ni svobode; — kakor prejšnji mesec, naj se tudi 7. maja moli v prid izpeljave našega konkor-data, da bo nespremenjen (!) sprejet; — 10. maja naj se moli za Slomšek-Baragov proces, ker očitno predolgo traja; — 14. maja bo molitev namenjena izletnikom in športnikom, torej tudi sreči SK Planine in fantovskih odsekov; — 15. maja bo molitev za ohranitev krstne nedolžnosti, kar je morda v zvezi z obnašanjem nekih poslancev JRZ in nekih šolskih referentov; — 29. maja pa naj se moli za spodobnost ženske noše, ker je menda naš narod vse bolj in bolj navezan na strgane čevlje in poderane gače...

Bog daj, da bi bili uslišani vsi.

Za junij pa bo »Bogoljub« odredil molitve za človeka dostojne razmere v ljubljanski bolnici, za povišanje plače vsem državnim, javnim in skritim revežem, za odpravo centralizma ob dvestletnici slavne Kresne noči, za odpravo ali za pojačanje korupcije, za tajne svobodne volitve, za obračun z lenuhi, stre-muhi, prekucuhi in drugimi političnimi talenti, za srečen pričetek letenja, za pocenitev bencina in sladkorja, raznih taks in pogrebov.

Še sedaj jo peče. »Slovenijo« namreč, naša ugotovitev še pred dvema mesecema, da piše v istem duhu kot habsburški priganjači. Te naše stvarne ugotovitve ne morejo in ne morejo pozabiti — kljub svoji priznani pozabljivosti, vsled katere pišejo vedno nasprotujoče si programske članke: enkrat demokrati-ske, enkrat marksistične, potem fašistične — in nam očitajo denuncijanstvo. Mislimo, da je bolje, če »Slovenija« o denunciacijah molči, ko se pa prav njeni ideologi, ki so se posadili na slepi tir, tako dobro spoznajo na posle te vrste. V interesu tvojih ideologov bodi torej, »Slovenija«, pridna, in drži roke na klopi!

Mariborska »Neodvisnost« piše doslovno:

»V Kragujevcu se je vršilo veliko zborovanje Združene Opozicije (ZO). Modra galica se je podražila, Seljačka Sloga zahteva zato maksimiranje cen. Fala je producirala lani 138 milijonov kilovat-ur električnega toka, t. j. 19 milijonov manj kakor predlani. V nedeljo je bila konferenca izvršilnega odbora SDS, ki ji je predsedoval A. Pribičević.«

Pa recite, če morete, da »Neodvisnost« ni zmešana!

BELA VRANA. Bivši guverner Narodne banke v Beogradu Jure Vajfert, znan glavni vodja naših framazonov, se je pred svojo smrtjo pobotal s Cerkvijo. Bil je zato cerkveno pokopan, dohodki pogreba nam niso znani.

V svetovni vojni in tudi zdaj v španskih borbah pa poginja na stotine mladih ljudi. Niti eden od njih se ne pobota s svojimi tirani. Vesel je, če more do zadnje ure zdržati neomadeževan v težki borbi za telesno in duhovno svobodo.

»Da, da,« je zastokal Čičigoj in segel do komolcev v žep. Prav na dnu je bilo med drobtinami še nekaj drobiža in dal ga je za nove orglje, da bo smel muziko poslušati v teh žalostnih dneh. — — —

Potlej je narod zavpil: »Nove šole nam je treba! Ah, Čičigoj, saj veš, kako in kaj se taki stvari ustrezijo, kar sedi in napiši in uredi, da bo tebi in nam po všeči!«

In ubogi Čičigoj je pisal štiri dolga leta in prosjačil in zapravljal svoje groše, ko je od Poncija do Pilata hodil in moleđoval, dokler ni narodu nov hram kulture postavil.

»Ta pa zna; kar je res, je res!« so zadovoljno pokimali možje — cvet naroda namreč, ko so pred novo zgradbo stali in se ji čudili. Po kratkem času pa so taisti hvalivci zavpili: »Jodlarji nočejo po naše peti! Eh, kaj, ko bi Čičigaja mednje poslali, a? Saj je ni stvar, na katero bi se on ne razumel, pa bo nemara njemu uspele, kar drugim ni in bo Jodlarje po naše peti naučil...«

Rečeno — storjeno! Čičigoj je moral iz novega kulturnega hrama. Narodu je voščil adijo in se s svojimi čulami napotil med Jodlarje. Ampak, da bo vedel, kako težke so narodove potrebe, so mu pred odhodom vse žepe zašili in mu med debelačni kruh cementa zamesili. — — — Ampak, ne mislite, da se je to kdaj v resnici zgodilo. Ne, to je samo pripovedka, ki mi je kar tako na misel prišla, ko sem ono o žabi in nagnusni krastači čital. Kaj takšnega bi v resnici samo ti dve zaslužili, nikar pa učitelj Čičigoj.

Nekoč je bila žaba...

Nekoč je bila nagnusna krastača...

Nekoč je bil učitelj Čičigoj!

N A R O Č A J T E »P O H O D«